

DEPOLAMALI RES
VE GES PROJELERİNDE
BAĞLANTI GÖRÜŞÜ SÜRECİ
VE HUKUKİ SONUÇLAR

Depolamalı Elektrik Üretiminde Lisanslama Rejiminin Dayanağı

Elektrik piyasasında üretim faaliyetinin yürütülmesine ilişkin temel çerçeve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun ("Kanun") 7. maddesinde düzenlenmektedir. Bu hüküm uyarınca üretim faaliyeti lisans kapsamında yürütülmekte, lisanslama süreçlerine ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği açıkça ifade edilmektedir. Depolama taahhüdü karşılığında önlisans verilmesine imkân tanıyan düzenlemelerle birlikte, depolamalı elektrik üretim modeli lisanslama rejimi içinde ayrı ve özel bir kategori olarak yapılandırılmıştır. Depolama taahhüdü karşılığında rüzgâr ve güneş projelerine önlisans verilmesine imkân tanıyan hükümler, lisanslama sürecinin yalnızca yatırımcı iradesiyle değil; aynı zamanda şebeke kapasitesi ve teknik uygunluk kriterleriyle şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Bu yapı içerisinde depolamalı elektrik üretim projeleri, klasik üretim önlisansı başvurularından farklı olarak sistem esnekliği ve arz güvenliği bakımından da değerlendirilen entegre projeler niteliği taşımaktadır. Bu nedenle depolamalı üretim başvurularında önlisans süreci, yatırımcıya lisans öncesinde belirli bir süre ve hak tanıyan bir aşama olmakla birlikte, aynı zamanda teknik ve idari yeterliliğin sınındığı bir değerlendirme evresi olarak işlemektedir.

Giriş

Türkiye'de depolamalı rüzgâr ve güneş projeleri son yıllarda hem yatırım hacmi hem başvuru yoğunluğu bakımından istisnai bir ölçüğe ulaşmış bulunmaktadır. Bu ölçek büyümesi, kaçınılmaz olarak şebeke bağlantısı ve kapasite tahsisi konularını lisanslama rejiminin merkezine taşımaktadır. Özellikle TEİAŞ tarafından oluşturulan bağlantı ve sistem kullanımına ilişkin teknik değerlendirmeler sonucunda uygun bağlantı görüşü verilmeyerek Kuruma iade edilen başvurular, sürecinin hangi aşamada ve hangi hukuki dayanakla şekillendiğinin dikkatle incelenmesini gerektirmektedir. Elektrik piyasası mevzuatı incelendiğinde, bu sürecin teknik ve hukuki boyutlarının birbirinden ayrılmayacak biçimde kurgulandığı açıkça görülmektedir.

Önlisans Sürecinin Hukuki Niteliği

Mevzuat hükümleri, önlisans başvurusunun değerlendirmeye alınmasının önlisans almaya hak kazanıldığı anlamına gelmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Aynı şekilde önlisans verilmesi de üretim lisansı alınacağına dair mutlak bir hak doğurmamaktadır. Önlisans, belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesi halinde lisansa geçiş imkânı tanıyan bir süreç olarak düzenlenmiştir.

Bu süreçte yatırımcıdan bağlantı anlaşmalarının imzalanması, idari ve çevresel izinlerin alınması, finansman ve sermaye yeterliliğinin sağlanması gibi yükümlülükleri yerine getirmesi beklenmektedir. Bu yönüyle önlisans dönemi, hem idare hem yatırımcı açısından projelerin teknik ve idari bakımdan olgunlaşmasını sağlayan bir ilerleme ve değerlendirme süreci niteliği taşımaktadır.

Önlisans Başvurusu ve Değerlendirme Sürecinin Başlangıcı

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği ("Yönetmelik") hükümleri uyarınca üretim faaliyeti yürütmek isteyen tüzel kişiler önlisans almak üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna ("Kurum") başvuruda bulunmaktadır. Başvuru sahibinin şirket yapısı, sermaye yeterliliği, teminat yükümlülüğü ve başvuruya konu tesisin teknik özellikleri bu aşamada incelenmektedir. Depolamalı elektrik üretim projeleri bakımından ise bu genel çerçeveye ek olarak özel yükümlülükler getirilmektedir. Yönetmelik hükümleri uyarınca depolamalı rüzgâr ve güneş projelerine ilişkin başvurularda üretim tesisinin kurulu gücü ile depolama ünitesine ilişkin kapasite ve teknik parametreler, özellikle sermaye-teminat yükümlülükleri, oran kriterleri ve bağlantı değerlendirmesi bakımından birlikte ele alınmaktadır.

Bu durum, depolamanın artık yardımcı bir unsur değil, projenin asli bileşeni olarak ele alındığını göstermektedir.

Başvurunun ilgili mevzuat uyarınca eksiksiz ve usule uygun olduğunun tespit edilmesi halinde başvuru değerlendirmeye alınmış sayılmaktadır. Bu aşamadan sonra değerlendirilmeye alınan başvurular Kurum tarafından, bağlantı görüşlerinin oluşturulması için TEİAŞ'a gönderilmektedir. Depolamalı rüzgâr ve güneş projeleri bakımından bağlantı görüşü süreci, Yönetmelikte öngörülen özel usul çerçevesinde başvuru sırası esas alınarak yürütülmekte ve teknik değerlendirme ile lisanslama sürecinin ilerleyip ilerlemeyeceği bu aşamada şekillenmektedir.

Bağlantı Görüşü Oluşturulması ve TEİAŞ'ın Rolü

Depolamalı rüzgâr ve güneş projeleri bakımından bağlantı görüşü süreci, Yönetmeliğin 15. maddesinin dokuzuncu fıkrasında öngörülen özel usul çerçevesinde yürütülmektedir. Buna göre depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamında yapılan önlisans başvuruları, değerlendirmeye alınma sırasına göre Kurum tarafından TEİAŞ'a gönderilmekte ve TEİAŞ tarafından bağlantı bölgesindeki teknik imkânlar ve sistem işletme koşulları çerçevesinde bağlantı görüşü oluşturulmaktadır. Bağlantı görüşünün oluşturulmasında başvuruya konu üretim tesisinin kurulu gücü, depolama ünitesinin kapasitesi, bağlantı noktası ve sistem güvenliğine ilişkin teknik kriterler birlikte değerlendirilmektedir.

TEİAŞ tarafından verilen bağlantı görüşü, başvurunun teknik olarak sisteme bağlanabilir olup olmadığını ortaya koymakta ve lisanslama sürecinin devamı bakımından belirleyici bir işlev görmektedir. Yönetmeliğin 16. maddesi uyarınca uygun bağlantı görüşü oluşturulamayan başvurular hakkında Kurul tarafından önlisans başvurusunun reddine karar verilebilmekte olup, bu yönüyle bağlantı görüşü lisanslama sürecinin teknik temelini oluşturan ve hukuki sonuç doğuran idari işlem zincirinin ayrılmaz bir parçası niteliği taşımaktadır.

Bu çerçevede bağlantı uygunluk değerlendirmesi, yalnızca mühendislik temelli bir inceleme değil, lisanslama sürecindeki idari işlemler zincirinin bir parçası niteliği taşımaktadır.

Olumsuz Bağlantı Görüşünün İdari ve Hukuki Sonuçları

Yönetmelik hükümleri incelendiğinde, bağlantı uygunluk görüşünün olumsuz olması doğrudan ön lisans başvurusunun reddi anlamına gelmemektedir. Mevzuat sistematigi, teknik görüş ile nihai idari karar arasında iki aşamalı bir yapı bulunduğunu göstermektedir. TEİAŞ tarafından oluşturulan teknik görüş, lisanslama sürecine esas teşkil eden bir değerlendirme niteliği taşımakta; nihai idari işlem Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu ("Kurul") kararıyla tesis edilmektedir. Yönetmeliğin 16. maddesi uyarınca uygun bağlantı görüşü verilmeyen başvurular hakkında Kurul tarafından önlisans başvurusunun reddi kararı verilmektedir.

Bağlantı uygunluk değerlendirmesi, lisanslama sürecinin teknik temeli olmakla birlikte hukuki sonuç doğuran bir aşamadır. Kapasite tahsisi yöntemi, başvuru sırası, bağlantı noktası ve teknik parametreler gibi unsurlar, sürecin hukuki çerçevesini belirleyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır.

Bu nedenle bağlantı uygunluk görüşünün sonuçları, tek tip bir değerlendirme ile açıklanabilecek nitelikte değildir. Her başvurunun kendi teknik ve hukuki verileri üzerinden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Teknik ve Hukuki Değerlendirme İhtiyacının Artan Önemi

Depolamalı rüzgâr ve güneş projelerine ilişkin çok sayıda ön lisans başvurusunun şebeke uygunluğu ve bağlantı kapasitesi gerekçesiyle reddedilmesi, lisanslama sürecinin teknik ve hukuki boyutlarının birlikte değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Depolamalı elektrik üretim tesislerine ilişkin başvurular bakımından mevzuatın öngördüğü yapı, başvuruların değerlendirmeye alınma sırasına göre TEİAŞ'a iletilmesini ve bağlantı kapasitesine ulaşıncaya kadar olumlu bağlantı görüşü oluşturulmasını esas alan bir kapasite tahsis mekanizması içermektedir.

Bununla birlikte her bir projenin kurulu gücü, başvuru sırası, bağlantı kapasitesi ve sahaya özgü teknik koşulları farklılık gösterebildiğinden, ortaya çıkan sonucun her dosya özelinde incelenmesi gerekmektedir. Bağlantı uygunluk değerlendirmesinin dayandığı teknik veriler, kapasite tahsisi yöntemi, başvurunun değerlendirmeye alınma sırası ve proje parametreleri gibi unsurlar, ön lisans ve lisanslama sürecinde tesis edilen işlemlerin hukuki niteliğini ve etkilerini belirleyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır. Bu nedenle depolamalı RES ve GES başvuruları bakımından bu süreçte tesis edilen işlemlerin hukuki sonuçları, ancak teknik ve hukuki unsurların birlikte değerlendirilmesiyle sağlıklı biçimde ortaya konulabilmektedir.

Sonuç

Depolamalı elektrik üretim projeleri, Türkiye elektrik sisteminin esnekliği ve arz güvenliği açısından stratejik önem taşımaktadır. Bu projelerin lisanslama süreci ise teknik kapasite, şebeke uygunluğu ve idari değerlendirme aşamalarının iç içe geçtiği çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Elektrik piyasası mevzuatı, bağlantı uygunluk değerlendirmesini lisanslama sürecinin belirleyici unsuru olarak konumlandırmakta ve teknik görüş ile idari karar arasında açık bir ilişki kurmaktadır.

Bu çerçevede önlisans başvurusundan itibaren lisansa kadar uzanan süreç, yalnızca teknik bir inceleme değil, hukuki sonuçlar doğuran bir idari işlem zinciri niteliği taşımaktadır. Depolamalı elektrik üretim projelerinin artan sayısı ve şebeke kapasitesine ilişkin sınırlamalar dikkate alındığında, bu sürecin teknik ve hukuki boyutlarıyla doğru okunması, elektrik piyasasının önümüzdeki dönemde en belirleyici başlıklarından biri olmaya devam edecektir.

BOSCA
LAW

Bosca Hukuk

Tekstilciler Caddesi

Sabri Mermutlu İş

Merkezi

No: 33/5 Balgat

Çankaya /Ankara

Tel: 03124739570 (Pbx)

www.bosca.av.tr